

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ

Βρυξέλλες, 10.1.2007
COM(2006) 851 τελικό

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

Έρευνα δυνάμει του άρθρου 17 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1/2003 στον ευρωπαϊκό κλάδο του αερίου και της ηλεκτρικής ενέργειας (Τελική Έκθεση)

{SEC(2006) 1724}

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

Έρευνα δυνάμει του άρθρου 17 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1/2003 στον ευρωπαϊκό κλάδο του αερίου και της ηλεκτρικής ενέργειας (Τελική Έκθεση)

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1. Η ομαλή λειτουργία των αγορών ενέργειας που επιτρέπει τον ασφαλή εφοδιασμό σε ενέργεια σε ανταγωνιστικές τιμές έχει ζωτική σημασία για την ανάπτυξη και την ευημερία των καταναλωτών στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Για να επιτευχθεί αυτός ο στόχος, η ΕΕ αποφάσισε να ανοίξει τις ευρωπαϊκές αγορές αερίου και ηλεκτρικής ενέργειας στον ανταγωνισμό και να δημιουργήσει μια ενιαία ευρωπαϊκή αγορά ενέργειας. Η διαδικασία του ανοίγματος της αγοράς μετέβαλε σημαντικά τη λειτουργία των αγορών, προσέφερε νέες ευκαιρίες αγοράς, οδήγησε στην εισαγωγή νέων προϊόντων και υπηρεσιών. Ο ανταγωνισμός αρχικά μείωσε τις τιμές της ενέργειας στην Ευρώπη σε ευθυγράμμιση με τα θεμελιώδη δεδομένα της αγοράς.
2. Εντούτοις, παρόλο που σημειώθηκε πρόοδος, οι στόχοι του ανοίγματος της αγοράς δεν έχουν ακόμα επιτευχθεί. Παρά την ελευθέρωση της εσωτερικής αγοράς ενέργειας, συνεχίζουν να υπάρχουν φραγμοί του ελεύθερου ανταγωνισμού. Οι σημαντικές αυξήσεις των τιμών χονδρικής αερίου και ηλεκτρικής ενέργειας που δεν δικαιολογούνται πλήρως από το υψηλότερο κόστος των καυσίμων και την τήρηση των υποχρεώσεων σχετικά με την προστασία του περιβάλλοντος, οι συνεχιζόμενες καταγγελίες για φραγμούς εισόδου στην αγορά και οι περιορισμένες δυνατότητες άσκησης του δικαιώματος επιλογής των καταναλωτών οδήγησαν την Επιτροπή τον Ιούνιο 2005 στην πραγματοποίηση έρευνας για τη λειτουργία των ευρωπαϊκών αγορών αερίου και ηλεκτρικής ενέργειας. Η έρευνα αυτή, η οποία βασίζεται στο άρθρο 17 του κανονισμού 1/2003¹ για την εφαρμογή των κανόνων ανταγωνισμού της συνθήκης, είχε ως στόχο την αξιολόγηση των επικρατούντων όρων ανταγωνισμού και την επισήμανση των αιτιών της διαπιστωθείσας δυσλειτουργίας της αγοράς. Η Τελική Έκθεση (ανακοίνωση της Επιτροπής) συνοψίζει τα αποτελέσματα της έρευνας, τα οποία παρουσιάζονται εκτενέστερα στο τεχνικό παράρτημα ² της Τελικής Έκθεσης.
3. Παρόλο που η έρευνα στον κλάδο πραγματοποιήθηκε επειδή φαινόταν ότι οι καταναλωτές δεν επωφελούνται πλήρως από την ελευθέρωση, θα πρέπει να υπογραμμιστεί εξ αρχής ότι αντικείμενο της έρευνας δεν ήταν να περιγράψει την πρόοδο που σημειώθηκε στη διαδικασία ελευθέρωσης και τα πλεονεκτήματα που απορρέουν από αυτή. Υπάρχουν πολλά ανάλογα επιτεύγματα, και στις αγορές όπου εισήχθη επιτυχώς η ελευθέρωση, **οι καταναλωτές ακόμα** επωφελούνται από την

¹ Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1/2003 του Συμβουλίου της 16ης Δεκεμβρίου 2002 για την εφαρμογή των κανόνων ανταγωνισμού που προβλέπονται στα άρθρα 81 και 82 της συνθήκης (ΕΕ L 1 της 4.1.2003, σ. 1), όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 411/2004 του Συμβουλίου (ΕΕ L 68 της 6.3.2004, σ. 1).

² Έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής, έκθεση της ΓΔ Ανταγωνισμού για την έρευνα στον κλάδο της ενέργειας, SEC(2006) 1724.

πλέον ευρεία επιλογή προμηθευτών και υπηρεσιών. Επίσης, είναι αυτοί που πληρώνουν τιμές οι οποίες, κατά μέσον όρο, αντιστοιχούν περισσότερο στο κόστος, σε σχέση με τους καταναλωτές σε άλλα κράτη μέλη. Έτσι, η Επιτροπή παραμένει πεπεισμένη ότι δεν υπάρχει εναλλακτική δυνατότητα αντί της διαδικασίας ελευθέρωσης. Συνεπώς, έχει ζωτική σημασία να εξασφαλιστεί ότι οι ισχύουσες οδηγίες για την ελευθέρωση μεταφέρονται πλήρως και αποτελεσματικά στις εθνικές νομοθεσίες.³ Εντούτοις, χρειάζεται να γίνουν περισσότερα προκειμένου να μπορέσουν οι καταναλωτές να επωφεληθούν πλήρως.

4. Η έρευνα στον κλάδο της ενέργειας εστιάστηκε στην επισήμανση των τομέων στους οποίους ο ανταγωνισμός δεν λειτουργεί ακόμα καλά και των τομέων όπου πρέπει να υπάρξει ταχύτερη παρέμβαση προκειμένου να αξιοποιηθεί η ελευθέρωση. Για τους σκοπούς της έρευνας, οι ζωτικής σημασίας τομείς χωρίστηκαν ως εξής: (1) συγκέντρωση της αγοράς/ισχύς στην αγορά, (2) κάθετη στεγανοποίηση της αγοράς (και ιδίως ανεπαρκής διαχωρισμός δικτύων και προμήθειας), (3) μη ολοκλήρωση της αγοράς (συμπεριλαμβανομένης της έλλειψης ρυθμιστικής εποπτείας για διασυνοριακά ζητήματα), (4) έλλειψη διαφάνειας, (5) διαμόρφωση των τιμών, (6) αγορές επόμενων σταδίων και (7) αγορές εξισορρόπησης.
5. Οι δυσλειτουργίες που επισημάνθηκαν σε αυτούς τους ζωτικής σημασίας τομείς απαιτούν επείγοντα μέτρα, ενώ πρέπει να δοθεί προτεραιότητα σε τέσσερις τομείς: (1) επίτευξη αποτελεσματικού διαχωρισμού των δραστηριοτήτων δικτύου και προμήθειας, (2) εξάλειψη των ρυθμιστικών κενών (ιδίως όσον αφορά τα διασυνοριακά ζητήματα), (3) αντιμετώπιση της συγκέντρωσης της αγοράς και των φραγμών εισόδου (4) αύξηση της διαφάνειας στη λειτουργία της αγοράς. Οι προθέσεις της Επιτροπής όσον αφορά τις ρυθμιστικές προτάσεις που πρέπει να υποβληθούν σχετικά εκτίθενται στην ανακοίνωση με τίτλο «Προοπτικές για την εσωτερική αγορά αερίου και ηλεκτρικής ενέργειας»⁴, η οποία υποβάλλεται συγχρόνως με την Τελική Έκθεση.

1.1. Το ευρύτερο πλαίσιο

6. Η καθιέρωση ανταγωνισμού στις ευρωπαϊκές αγορές αερίου και ηλεκτρικής ενέργειας αποτελεί αναπόσπαστο μέρος της ευρωπαϊκής ενεργειακής πολιτικής, στόχος της οποίας είναι η επίτευξη των εξής τριών στενά συνδεδεμένων στόχων: ανταγωνιστικός και αποτελεσματικός κλάδος ενέργειας, ασφάλεια εφοδιασμού και αειφορία. Όλοι οι ευρωπαίοι καταναλωτές, δηλ. τα νοικοκυριά, οι εμπορικοί και οι βιομηχανικοί χρήστες, εξαρτώνται σε μεγάλο βαθμό από την ασφαλή και αξιόπιστη παροχή ενέργειας σε ανταγωνιστικές τιμές. Θεμελιώδη σημασία έχει επίσης η επίτευξη του στόχου της Ένωσης για κατάλληλη προστασία του περιβάλλοντος, όπως αποδεικνύεται από τη δέσμευση για μείωση των εκπομπών αερίων θερμοκηπίου κατ' εφαρμογή του Πρωτοκόλλου του Κυότο. Συνεπώς, η έρευνα του κλάδου πρέπει να ενταχθεί σε αυτό το ευρύτερο πολιτικό πλαίσιο.

---

³ Η Επιτροπή έχει κινήσει διαδικασίες παράβασης για το θέμα αυτό κατά ορισμένων κρατών μελών – για περισσότερες λεπτομέρειες βλ. ανακοίνωση της Επιτροπής για τις Προοπτικές στην εσωτερική αγορά αερίου και ηλεκτρικής ενέργειας που παρατίθεται κατωτέρω.

⁴ COM (2007) 841, Ανακοίνωση της Επιτροπής, Προοπτικές στην εσωτερική αγορά αερίου και ηλεκτρικής ενέργειας.

7. Η ευρωπαϊκή πολιτική ενέργειας περιγράφεται στην ανακοίνωση της Επιτροπής προς το εαρινό Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του 2006⁵ με θέμα την υιοθέτηση νέας στρατηγικής για την ανάπτυξη και την απασχόληση. Η ανακοίνωση τοποθετεί τη δημιουργία μιας αποτελεσματικής και ολοκληρωμένης ενεργειακής πολιτικής στο επίκεντρο των προτεραιοτήτων της Επιτροπής. Ο στόχος αυτός υπογραμμίστηκε περαιτέρω στην Πράσινη Βίβλο της Επιτροπής με τίτλο «Ευρωπαϊκή στρατηγική για αειφόρο, ανταγωνιστική και ασφαλή ενέργεια»⁶ η οποία εγκρίθηκε από την Επιτροπή τον Μάρτιο 2006.
8. Η Τελική Έκθεση της έρευνας του κλάδου υποβάλλεται παράλληλα με τη στρατηγική ενεργειακή ανασκόπηση της ΕΕ⁷ και με τη δέσμη μέτρων για την ενέργεια, η οποία περιλαμβάνει την προαναφερθείσα «Ανακοίνωση για τις προοπτικές για στην εσωτερική αγορά αερίου και ηλεκτρικής ενέργειας» και τη συνέχεια που δόθηκε στην Πράσινη Βίβλο. Λαμβάνεται επίσης υπόψη το έργο που επετέλεσε η ομάδα εργασίας υψηλού επιπέδου για την ανταγωνιστικότητα, την ενέργεια και το περιβάλλον, η οποία, στην πρώτη έκθεσή της που εγκρίθηκε τον Ιούνιο 2006, υπογράμμισε την ανάγκη καλύτερης λειτουργίας των αγορών αερίου και ηλεκτρικής ενέργειας.
9. Από όλα τα προαναφερθέντα έγγραφα προκύπτει ότι οι τρεις στόχοι πολιτικής «ανταγωνιστικότητα, ασφάλεια εφοδιασμού και αειφορία» είναι απολύτως αλληλένδετοι και συμπληρωματικοί. Οι ανταγωνιστικές αγορές εκπέμπουν τα απαραίτητα μηνύματα για επενδύσεις, οι οποίες οδηγούν σε ασφάλεια εφοδιασμού με την καλύτερη δυνατή σχέση κόστους-οφέλους. Κατά την ίδια έννοια, η δημιουργία μιας ανταγωνιστικής εσωτερικής αγοράς θα επιτρέψει στις επιχειρήσεις της Ένωσης που δραστηριοποιούνται στον κλάδο της ενέργειας να λειτουργούν σε μια αγορά μεγαλύτερων διαστάσεων, η οποία θα βελτιώσει την ικανότητά τους να συμβάλλουν στην ασφάλεια του εφοδιασμού. Παράλληλα, οι δυνάμεις της αγοράς υποχρεώνουν τους ευρωπαίους επιχειρηματίες να χρησιμοποιούν τις αποτελεσματικότερες από άποψη κόστους μεθόδους παραγωγής, οι οποίες μπορούν να επιδράσουν ευνοϊκά στην αειφορία, εφόσον υπάρχει το κατάλληλο ρυθμιστικό περιβάλλον. Οι καταναλωτές θα μπορούν να επιλέξουν ανάμεσα σε διάφορους προμηθευτές και μορφές συμβάσεων, πράγμα που θα τους επιτρέψει να μειώσουν τις δαπάνες για ηλεκτρική ενέργεια και να προσαρμόσουν την κατανάλωσή τους στις εξελίξεις της αγοράς. Οι ανταγωνιστικές τιμές που διαμορφώνονται με βάση το κόστος θα συμβάλουν στην ενθάρρυνση της ενεργειακής αποτελεσματικότητας, η οποία μπορεί να μειώσει την εξάρτηση από εξωτερικούς προμηθευτές και στηρίζει το στόχο της Ένωσης για αειφορία και ασφάλεια εφοδιασμού.
10. Η Τελική Έκθεση επικεντρώνεται στις πτυχές της ενεργειακής πολιτικής της Ευρώπης που αφορούν τον ανταγωνισμό και στα εναπομένοντα εμπόδια για τη δημιουργία μιας ενιαίας ευρωπαϊκής αγοράς ενέργειας. Εκτός του ότι η πτυχή αυτή αξίζει καθεαυτή να αναλυθεί λεπτομερώς, η εστίαση υπαγορεύτηκε και από το διαδικαστικό πλαίσιο (κανονισμός 1/2003) στο οποίο διενεργήθηκε η έρευνα. Αυτό δεν σημαίνει, για παράδειγμα, ότι δεν λαμβάνονται υπόψη οι στόχοι της ασφάλειας

---

⁵ Ωρα να ανεβάσουμε ταχύτητα – Ετήσια Έκθεση Προόδου για την Ανάπτυξη και την Απασχόληση, 25 Ιανουαρίου 2006.

⁶ COM(2006) 105 τελικό, 8.3.2006, SEC(2006) 317.

⁷ COM(2007) 1, Ανακοίνωση της Επιτροπής, «Μια ενεργειακή πολιτική για την Ευρώπη».

εφοδιασμού κατά την αξιολόγηση των πιθανών θετικών ή αρνητικών επιπτώσεων για τον ανταγωνισμό, στο πλαίσιο της εφαρμογής των κοινοτικών κανόνων ανταγωνισμού σε μεμονωμένες περιπτώσεις. Στην πραγματικότητα, μια ανταγωνιστική εσωτερική αγορά αποτελεί βασικό μέσο για την επίτευξη αυτού του στόχου. Εντούτοις, η έρευνα του κλάδου εστιάστηκε κυρίως στον ανταγωνισμό.

1.2. Η διαδικασία που οδήγησε στην έγκριση της έκθεσης

11. Η έρευνα στον κλάδο των ευρωπαϊκών αγορών ενέργειας άρχισε στις 17 Ιουνίου 2005. Τα αρχικά αποτελέσματα παρουσιάστηκαν υπό μορφή εγγράφου για μελέτη που δημοσιεύτηκε στις 15 Νοεμβρίου 2005. Μετά τη δημοσίευση της Προκαταρκτικής Έκθεσης στις 16 Φεβρουαρίου 2006, η Επιτροπή άρχισε δημόσια διαβούλευση. Στα σχόλιά τους, οι ενδιαφερόμενοι εξέφρασαν την ικανοποίησή τους για την έκθεση, επισημαίνοντας γενικά την αντικειμενικότητά της, καθώς και τον πλούτο πληροφοριών που περιείχε. Στη διαβούλευση συμμετείχαν εταιρίες που δραστηριοποιούνται στον κλάδο, κατεστημένοι φορείς εκμετάλλευσης αλλά και νεοεισερχόμενοι, εθνικές ρυθμιστικές αρχές, αρχές ανταγωνισμού, εταιρίες συμβούλων, νομικές εταιρίες, επιχειρήσεις εμπορίας ενέργειας, επιχειρήσεις διαχείρισης δικτύου, πελάτες, ενώσεις της βιομηχανίας και εθνικοί κυβερνητικοί οργανισμοί.
12. Η πλειοψηφία των ενδιαφερομένων συμφωνεί με τα πορίσματα, παρόλο που σημειώθηκαν διαφοροποιήσεις στην αξιολόγηση της σοβαρότητας της κατάστασης και στο αν η κατάσταση βελτιώνεται ή όχι. Όσον αφορά τους πιθανούς τρόπους επίτευξης προόδου, εκφράστηκε τόσο υποστήριξη όσο και αντιρρήσεις προς τις ιδέες που προτάθηκαν με την Προκαταρκτική Έκθεση, όπως ο διαρθρωτικός διαχωρισμός, ενώ ορισμένοι ζήτησαν ακόμα δραστικότερα μέτρα. Γενικά, οι κάθετα ολοκληρωμένες κατεστημένες επιχειρήσεις δεν υποστήριζαν τη λήψη περαιτέρω μέτρων, ενώ οι πελάτες, οι επιχειρήσεις εμπορίας/νεοεισερχόμενοι και οι αρχές υποστήριζαν την έκκληση για νομοθετικές πρωτοβουλίες.

2. ΤΑ ΠΟΡΙΣΜΑΤΑ

13. Τα κύρια πορίσματα της έρευνας του κλάδου μπορούν να διαιρεθούν – όπως προαναφέρθηκε – σε οκτώ κεφάλαια. Παρόλο που υπάρχουν ορισμένες προφανείς διαφορές μεταξύ των κλάδων του αερίου και της ηλεκτρικής ενέργειας, οι πολλές ομοιότητες και διασυνδέσεις μεταξύ των δύο κλάδων συνηγορούν υπέρ μιας κοινής παρουσίασης.

2.1. Συγκέντρωση στην αγορά

14. **Στο επίπεδο των συναλλαγών χονδρικής, οι αγορές αερίου και ηλεκτρικής ενέργειας παραμένουν εθνικές και γενικά διατηρούν το υψηλό επίπεδο συγκέντρωσης της περιόδου πριν την ελευθέρωση. Το γεγονός αυτό επιτρέπει την άσκηση ισχύος στην αγορά.**
15. Οι συναλλαγές χονδρικής σε αέριο άργησαν να αναπτυχθούν, και οι κατεστημένοι φορείς διατηρούν τη δεσπόζουσα θέση τους στις παραδοσιακές αγορές τους ελέγχοντας κατά μέγα μέρος τις εισαγωγές αερίου σε προηγούμενα στάδια ή/και την εγχώρια παραγωγή αερίου. Οι κατεστημένοι φορείς πραγματοποιούν μικρό μόνο

μέρος των συναλλαγών τους σε αέριο σε κέντρα εμπορίας φυσικού αερίου (“hubs”). Καθώς οι νεοεισερχόμενοι στις αγορές λιανικής είναι ελάχιστοι, οι πελάτες διαθέτουν περιορισμένες επιλογές και η ανταγωνιστική πίεση είναι μικρή. Η γενική εικόνα των δυνητικών νεοεισερχομένων είναι εικόνα εξάρτησης από κάθετα ολοκληρωμένους κατεστημένους φορείς για υπηρεσίες που καλύπτουν ολόκληρη την αλυσίδα εφοδιασμού.

16. Παρόλο που η εμπορία ηλεκτρικής ενέργειας είναι περισσότερο ανεπτυγμένη, οι πωλήσεις στις αγορές χονδρικής της ηλεκτρικής ενέργειας αντικατοπτρίζουν γενικά τον σημαντικό βαθμό συγκέντρωσης της παραγωγής. Από την ανάλυση της εμπορίας στα κέντρα εμπορίας ηλεκτρικής ενέργειας αποδεικνύεται ότι, σε ορισμένες περιπτώσεις, οι παραγωγοί έχουν το περιθώριο να ασκούν την ισχύ τους στην αγορά αυξάνοντας τις τιμές, ανησυχία την οποία εξέφρασαν και πολλοί πελάτες. Η ανάλυση των θέσεων στις προθεσμιακές αγορές, στις οποίες η συγκέντρωση είναι συνολικά μικρότερη, αποδεικνύει ότι οι αγορές ηλεκτρικής ενέργειας εξαρτώνται από λίγους προμηθευτές με ανοδικές θέσεις (οι οποίοι δηλ. παράγουν περισσότερο από όσο μεταπωλούν). Από την ανάλυση των χαρτοφυλακίων παραγωγής προκύπτει επίσης ότι οι κυριότεροι παραγωγοί ενέργειας έχουν τη δυνατότητα να αποσύρουν δυναμικότητα προκειμένου να αυξάνουν τις τιμές.
17. Στο πλαίσιο της έρευνας πραγματοποιήθηκε μελέτη για τα επίπεδα συγκέντρωσης στον κλάδο της ηλεκτρικής ενέργειας.⁸ Από την ανάλυση της συγκέντρωσης σε ωριαία βάση προκύπτει ότι, ακόμα και εκτός των ωρών αιχμής, οι αγορές παρουσιάζουν μεγάλο βαθμό συγκέντρωσης, ενώ ακόμα και στις αγορές με μικρότερο βαθμό συγκέντρωσης, τα επίπεδα συγκέντρωσης φθάνουν σε υψηλά επίπεδα τις ώρες αιχμής. Η ανάλυση μέσω μετρήσεων της δομής της αγοράς ανά ώρα αποκαλύπτει επίσης ότι, σε ορισμένες αγορές, οι μακροπρόθεσμες συμβάσεις και, σε μικρότερο βαθμό, οι υποχρεώσεις τήρησης αποθεμάτων μπορεί να ενισχύσουν τα επίπεδα συγκέντρωσης. Επίσης, από την ανάλυση προκύπτει ότι το υπάρχον επίπεδο δυναμικότητας διασύνδεσης δεν επαρκεί για τη σημαντική μείωση της συγκέντρωσης.

2.2. Κάθετη στεγανοποίηση της αγοράς

18. **Το τρέχον επίπεδο διαχωρισμού μεταξύ δικτύων μεταφοράς και προμήθειας έχει αρνητικές επιπτώσεις στη λειτουργία της αγοράς και στα κίνητρα για επενδύσεις σε δίκτυα. Αυτό αποτελεί μείζον εμπόδιο για τους νεοεισερχομένους, ενώ απειλεί και την ασφάλεια του εφοδιασμού.**
19. Οι νεοεισερχόμενοι συχνά δεν διαθέτουν πραγματική πρόσβαση σε δίκτυα (καθώς και, στον κλάδο του αερίου, σε αποθήκευση και τερματικούς σταθμούς υγροποιημένου φυσικού αερίου) παρά τις ισχύουσες διατάξεις περί διαχωρισμού. Υπάρχουν υποψίες ότι οι διαχειριστές του δικτύου/της υποδομής ευνοούν τις θυγατρικές τους (διάκριση). Η κάθετη ενοποίηση οδηγεί επίσης σε μια κατάσταση όπου οι επιχειρησιακές και επενδυτικές αποφάσεις δεν λαμβάνονται με γνώμονα το συμφέρον της λειτουργίας του δικτύου/της υποδομής, αλλά επί τη βάση των συμφερόντων προμήθειας της ενοποιημένης επιχείρησης (συμπεριλαμβανομένης της

---

⁸ Το ζήτημα αυτό εξετάζεται σε ξεχωριστό κεφάλαιο του Τεχνικού Παραρτήματος της Τελικής Έκθεσης.

σύνδεσης δικτύου για ανταγωνιστικούς σταθμούς παραγωγής ενέργειας). Αυτό είναι εξαιρετικά επιζήμιο για την ασφάλεια εφοδιασμού.

20. Μια άλλη μορφή κάθετης στεγανοποίησης παρουσιάζεται στο πλαίσιο της ενοποίησης παραγωγής/εισαγωγών και διανομής στο πλαίσιο του ίδιου ομίλου. Αυτή η μορφή κάθετης ενοποίησης μειώνει τα κίνητρα των κατεστημένων φορέων να πραγματοποιήσουν συναλλαγές στις αγορές χονδρικής και οδηγεί σε κατώτερα από τα βέλτιστα επίπεδα ρευστότητας στις αγορές αυτές. Ιδίως η επικράτηση μακροπρόθεσμων συμβάσεων προμήθειας μεταξύ παραγωγών αερίου και κατεστημένων εισαγωγέων καθιστά ιδιαίτερα δύσκολη την πρόσβαση των νεοεισερχομένων σε αέριο στις αγορές προηγούμενων σταδίων. Αλλά και οι μονάδες παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας βρίσκονται στα χέρια λίγων κατεστημένων προμηθευτών ή ελέγχονται έμμεσα από αυτούς βάσει μακροπρόθεσμων συμφωνιών για την αγορά ισχύος, οι οποίες επιτρέπουν στους κατεστημένους φορείς να ελέγχουν τις κυριότερες εισροές στις αγορές χονδρικής. Τα χαμηλά επίπεδα ρευστότητας αποτελούν φραγμό για την είσοδο τόσο στην αγορά αερίου όσο και στην αγορά ηλεκτρικής ενέργειας.

2.3. Ολοκλήρωση της αγοράς

21. **Οι διασυνοριακές πωλήσεις δεν δημιουργούν προς το παρόν σημαντική ανταγωνιστική πίεση. Οι κατεστημένοι φορείς σπάνια εισέρχονται σε άλλες εθνικές αγορές ως ανταγωνιστές. Η ανεπαρκής ή μη διαθέσιμη διασυνοριακή δυναμικότητα και ο διαφορετικός σχεδιασμός των αγορών παρεμποδίζουν την ολοκλήρωση**
22. Όσον αφορά το αέριο, η διαθέσιμη δυναμικότητα των διασυνοριακών αγωγών εισαγωγής είναι περιορισμένη. Οι νεοεισερχόμενοι δεν είναι σε θέση να εξασφαλίσουν δυναμικότητα διαμετακόμισης στις σημαντικές γραμμές και δυναμικότητα εισόδου σε νέες αγορές. Πολύ συχνά, η πρωτογενής δυναμικότητα στους αγωγούς διέλευσης ελέγχεται από κατεστημένους φορείς βάσει συμβάσεων που είχαν συναφθεί πριν την ελευθέρωση και δεν υπόκεινται στους συνήθεις κανόνες για την πρόσβαση τρίτων. Οι κατεστημένοι φορείς δεν έχουν ιδιαίτερα κίνητρα να επεκτείνουν τη δυναμικότητά τους για να καλύψουν τις ανάγκες των νεοεισερχομένων. Το πρόβλημα επιδεινώνεται λόγω της αναποτελεσματικότητας των μηχανισμών διαχείρισης των συμφορήσεων, πράγμα που καθιστά δυσχερή την εξασφάλιση ακόμα και μικρού όγκου βραχυπρόθεσμης, συνεχούς δυναμικότητας στη δευτερογενή αγορά. Σε πολλές περιπτώσεις, οι νεοεισερχόμενοι δεν μπορούν να αποκτήσουν επαρκή όγκο δυναμικότητας ακόμα και σε περίπτωση επεκτάσεων της δυναμικότητας των αγωγών διαμετακόμισης. Οι επεκτάσεις γενικά έχουν προσαρμοσθεί στις ανάγκες των δραστηριοτήτων προμήθειας των κατεστημένων φορέων.
23. Όσον αφορά την ηλεκτρική ενέργεια, η ολοκλήρωση εμποδίζεται από την ανεπαρκή δυναμικότητα διασύνδεσης και από έλλειψη πρόσφορων κινήτρων για επενδύσεις σε πρόσθετη δυναμικότητα για την εξάλειψη των μακροχρόνιων συμφορήσεων. Επίσης, σε ορισμένες μεθορίες, συνεχίζουν να υπάρχουν μακροπρόθεσμες κρατήσεις δυναμικού χρονολογούνται πριν την ελευθέρωση, παρά την απόφαση του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων ότι αυτές οι κρατήσεις δεν συμβιβάζονται με το κοινοτικό δίκαιο, εκτός αν έχουν κοινοποιηθεί βάσει της οδηγίας 96/92/EK. Η βελτίωση της πρόσβασης στις υφιστάμενες διασυνδέσεις

απαιτεί καλύτερες μεθόδους διαχείρισης των συμφορήσεων. Πάντως, η καλύτερη χρήση της δυναμικότητας δεν είναι συνήθως προς το συμφέρον των κάθετα ολοκληρωμένων φορέων λειτουργίας δικτύου.

2.4. Διαφάνεια

24. Υπάρχει έλλειψη αξιοπιστίας και έγκαιρης πληροφόρησης για τις αγορές

25. Οι χρήστες του δικτύου απαιτούν περισσότερη διαφάνεια, πέρα από τις ισχύουσες στοιχειώδεις απαιτήσεις που προβλέπει η κοινοτική νομοθεσία. Ιδιαίτερη σημασία έχουν τα δεδομένα που αφορούν τη διαθεσιμότητα του δικτύου, ιδίως για τις διασυνδέσεις ηλεκτρικής ενέργειας και τους αγωγούς διαμετακόμισης αερίου. Ευρύτερα διαθέσιμα πρέπει επίσης να καταστούν τα δεδομένα για τη δυναμικότητα παραγωγής και την αποθήκευση αερίου. Ειδικότερα όσον αφορά την ηλεκτρική ενέργεια, επισημάνθηκε ότι οι κανόνες που διέπουν τη συμπεριφορά στην αγορά και την εποπτεία της διαφέρουν σημαντικά μεταξύ των κρατών μελών, δεδομένου ότι η εναρμόνιση των απαιτήσεων διαφάνειας σε επίπεδο ΕΕ είναι ελάχιστη.

26. Για να εξασφαλιστούν ισότιμοι όροι ανταγωνισμού, όλοι οι συμμετέχοντες στην αγορά πρέπει να διαθέτουν έγκαιρη και επί ίσοις όροις πληροφόρηση. Επί του παρόντος, υπάρχει ασύμμετρη πληροφόρηση μεταξύ των κάθετα ολοκληρωμένων κατεστημένων φορέων και των ανταγωνιστών τους. Η βελτίωση της διαφάνειας θα ελαχιστοποιήσει τους κινδύνους για τους νεοεισερχόμενους στην αγορά, μειώνοντας έτσι τους φραγμούς εισόδου και θα βελτιώσει την εμπιστοσύνη στις αγορές χονδρικής και στα μηνύματα των τιμών. Προφανώς πρέπει να αποκλειστεί η δυνατότητα αθέμιτων συνεννοήσεων επί τη βάση των δημοσιευόμενων πληροφοριών, ενώ η εμπορική εχεμύθεια, αν και σημαντική, δεν θα πρέπει να υπονομεύει τη διαφάνεια δίνοντάς της πολύ ευρεία ερμηνεία.

2.5. Διαμόρφωση των τιμών

27. **Απαιτείται περισσότερο αποτελεσματική και διαφανής διαμόρφωση των τιμών που θα επιτρέψει στους καταναλωτές να επωφεληθούν πλήρως από τα πλεονεκτήματα του ανοίγματος των αγορών. Πολλοί χρήστες έχουν περιορισμένη εμπιστοσύνη στους μηχανισμούς διαμόρφωσης των τιμών, ενώ τα νομοθετικά καθοριζόμενα τιμολόγια προμήθειας σε τιμές χαμηλότερες από τις τιμές της αγοράς αποθαρρύνουν την είσοδο νέων επιχειρήσεων.**

28. Οι συμβάσεις εισαγωγής αερίου χρησιμοποιούν δείκτες τιμών που συνδέονται με τα παράγωγα πετρελαίου (π.χ. ελαφρό ή βαρύ μαζούτ)· συνεπώς οι τιμές ακολουθούν εκ του σύνεγγυς τις εξελίξεις στις αγορές πετρελαίου. Η σύνδεση αυτή οδηγεί σε τιμές χονδρικής που δεν αντιδρούν στις μεταβολές της προσφοράς και της ζήτησης αερίου, πράγμα επιζήμιο για την ασφάλεια εφοδιασμού. Στις μακροπρόθεσμες συμβάσεις εισαγωγής δεν παρατηρείται κάποια σαφής τάση για διαμόρφωση μηχανισμών τιμολόγησης που να βασίζονται περισσότερο στους μηχανισμούς της αγοράς. Η εξασφάλιση της ρευστότητας έχει ζωτική σημασία για την τόνωση της εμπιστοσύνης στη διαμόρφωση τιμών από τα κέντρα εμπορίας αερίου, η οποία θα επιτρέψει τη χαλάρωση της σύνδεσης με το πετρέλαιο.

29. Η διαμόρφωση των τιμών της ηλεκτρικής ενέργειας είναι πολύπλοκη. Οι αυξήσεις των τιμών των πρωτογενών καυσίμων ασφαλώς επηρέασαν τις πρόσφατες εξελίξεις

των τιμών της ηλεκτρικής ενέργειας, ιδίως στις οριακές εγκαταστάσεις παραγωγής. Εντούτοις, αυτό δεν φαίνεται να εξηγεί πλήρως τις πρόσφατες αυξήσεις των τιμών. Επίσης, δεν έχει ακόμα γίνει απολύτως σαφής η επίπτωση του συστήματος εμπορίας εκπομπών CO₂ της ΕΕ στις τιμές ηλεκτρικής ενέργειας.

30. Σε αρκετά κράτη μέλη, ο νομοθετικός καθορισμός των τιμολογίων είχε αρνητικές επιπτώσεις στην ανάπτυξη ανταγωνιστικών αγορών, διότι οι τιμές ορίστηκαν σε πολύ χαμηλά επίπεδα σε σύγκριση με τις τιμές της αγοράς και καλύπτουν μεγάλο μέρος της αγοράς, οδηγώντας έτσι ουσιαστικά σε απορρύθμιση. Επίσης, σε αρκετά κράτη μέλη, εξετάστηκε το ενδεχόμενο λήψης ειδικών μέτρων για τη μείωση της δαπάνης για ηλεκτρική ενέργεια των ενεργοβόρων βιομηχανιών. Τα καθεστώτα αυτά πρέπει να είναι συμβατά με την αντιμονοπωλιακή νομοθεσία και τους κανόνες περί κρατικών ενισχύσεων.

2.6. Αγορές επόμενων σταδίων

31. **Ο ανταγωνισμός σε επίπεδο λιανικής είναι συχνά περιορισμένος. Η διάρκεια των συμβάσεων λιανικής για βιομηχανικούς πελάτες και εταιρίες τοπικής διανομής μπορεί να έχει σημαντικό αντίκτυπο στις ευκαιρίες των εναλλακτικών προμηθευτών να εισέλθουν επιτυχώς στην αγορά.**
32. Οι σωρευτικές επιπτώσεις των συμβάσεων μακράς διάρκειας, των συμβάσεων αόριστης διάρκειας, των συμβάσεων με ρήτρες σιωπηρής ανανέωσης και με μακρές προθεσμίες καταγγελίας, μπορεί να είναι σημαντικές. Από την ανάλυση προκύπτει ότι ο βαθμός σύνδεσης των βιομηχανικών πελατών με κατεστημένους προμηθευτές σε μακροπρόθεσμη βάση διαφέρει σημαντικά μεταξύ των κρατών μελών.
33. Οι πελάτες απαιτούν περισσότερο ανταγωνιστικές προσφορές από τους μη κατεστημένους προμηθευτές και εκφράζουν την απογοήτευσή τους για την απουσία προσφορών προμήθειας σε πανευρωπαϊκό επίπεδο. Ο αριθμός ανταγωνιστικών προσφορών τις οποίες λαμβάνουν οι πελάτες δεν είναι καθόλου ικανοποιητικός σε ορισμένα κράτη μέλη που χαρακτηρίζονται από υψηλό επίπεδο συγκέντρωσης.
34. Όσον αφορά το αέριο, οι περιορισμοί στους τρόπους με τους οποίους οι πελάτες μπορούν να διαθέτουν το αέριό τους, σε συνδυασμό με τις περιοριστικές πρακτικές των προμηθευτών όσον αφορά τα σημεία παράδοσης, περιορίζουν τον ανταγωνισμό και εμποδίζουν την επίτευξη αποτελεσματικότητας από τους πελάτες. Όσον αφορά την ηλεκτρική ενέργεια, ορισμένες τυποποιημένες συμβάσεις περιέχουν περιορισμούς που μπορεί επίσης να δημιουργήσουν προβλήματα ανταγωνισμού.

2.7. Αγορές εξισορρόπησης

35. **Σήμερα, οι αγορές εξισορρόπησης συχνά ευνοούν τους κατεστημένους φορείς και δημιουργούν εμπόδια για τους νεοεισερχομένους. Το μέγεθος των υφισταμένων ζωνών εξισορρόπησης είναι υπερβολικά μικρό, πράγμα που επιφέρει αύξηση του κόστους και προστατεύει την ισχύ των κατεστημένων φορέων στην αγορά.**
36. Όσον αφορά το αέριο, το μικρό μέγεθος των υφισταμένων ζωνών εξισορρόπησης αυξάνει την πολυπλοκότητα και το κόστος της μεταφοράς αερίου στο εσωτερικό της Ευρώπης. Το κόστος αυξάνεται λόγω των εξαιρετικά πολύπλοκων και ανομοιογενών

κανόνων σε κάθε ζώνη και λόγω της υποχρέωσης δέσμευσης δυναμικότητας σε κάθε μεθοριακό σημείο. Τα προβλήματα αυτά οξύνονται από τη διάσταση του χρόνου: όσο μικρότερη είναι η περίοδος εξισορρόπησης, τόσο μεγαλύτερος ο κίνδυνος ανισορροπιών για τον προμηθευτή. Όλα αυτά τα ζητήματα δημιουργούν σημαντικά εμπόδια για την είσοδο νέων προμηθευτών στην αγορά, τα οποία οι κάθετα ολοκληρωμένοι κατεστημένοι φορείς δεν έχουν ιδιαίτερα κίνητρα να καταργήσουν. Επίσης, οι δαπάνες εξισορρόπησης, τα έξοδα συμψηφισμού, το κόστος των ποινικών ρητρών δεν είναι διαφανή και συχνά προβλέπονται αδικαιολόγητες ποινικές ρήτρες, με αποτέλεσμα να ευνοούνται οι κατεστημένοι φορείς. Ο αποτελεσματικός διαχωρισμός είναι απαραίτητος προκειμένου να εξασφαλισθούν ίσοι όροι στις αγορές εξισορρόπησης και να μειωθούν οι φραγμοί εισόδου.

37. Όσον αφορά την ηλεκτρική ενέργεια, οι αγορές στις οποίες οι διαχειριστές δικτύων μεταφοράς είναι υποχρεωμένοι να αποκτούν ενέργεια εξισορρόπησης και αποθέματος παρουσιάζουν μεγάλο βαθμό συγκέντρωσης, πράγμα που επιτρέπει στους παραγωγούς να ασκούν την ισχύ τους στην αγορά. Αυτό μπορεί να έχει ως αποτέλεσμα τη δημιουργία φραγμών στην είσοδο νέων προμηθευτών, οι οποίοι αντιμετωπίζουν μεγάλο κίνδυνο υψηλών τιμών ανισορροπίας ή/και υψηλών επιβαρύνσεων δικτύου (στο βαθμό που το κόστος εξισορρόπησης περιλαμβάνεται στο κόστος του δικτύου). Η συγκέντρωση στις αγορές εξισορρόπησης θα μπορούσε να μειωθεί αν διευρυνόταν το γεωγραφικό μέγεθος των περιοχών ελέγχου. Η εναρμόνιση των καθεστώτων των αγορών εξισορρόπησης θα μπορούσε να αποτελέσει σημαντικό βήμα για την αύξηση του μεγέθους των περιοχών ελέγχου, την καλύτερη ολοκλήρωση της αγοράς και την απλούστευση των συναλλαγών. Σε ορισμένα κράτη μέλη, η διαρθρωτική σχέση μεταξύ ΔΣΜ και των θυγατρικών τους που ασχολούνται με την παραγωγή αποτελεί κίνητρο για την αγορά από τους ΔΣΜ πλεοναζόντων αποθεμάτων δυναμικότητας ή/και την καταβολή υψηλών τιμών, ευνοώντας έτσι τις θυγατρικές τους που ασχολούνται με την παραγωγή ενέργειας. Τα αποτελέσματα υποδηλώνουν ότι το ποσό των αποθεμάτων δυναμικότητας που αγοράζονται διαφέρει σημαντικά μεταξύ ΔΣΜ.

2.8. Αγορές υγροποιημένου φυσικού αερίου

38. **Η προμήθεια ΥΦΑ διευρύνει τη βάση της διανομής των προηγούμενων σταδίων στην Ευρώπη και συνεπώς είναι σημαντική τόσο για την ασφάλεια εφοδιασμού όσο και για τον ανταγωνισμό μεταξύ των προμηθευτών των προηγούμενων σταδίων. Οι δυνατότητες των προμηθευτών ΥΦΑ να ευνοήσουν αγορές επόμενων σταδίων με μικρότερο βαθμό συγκέντρωσης δεν έχουν αξιοποιηθεί ακόμα.**
39. Παραδοσιακά, το ΥΦΑ εισάγεται από εθνικούς κατεστημένους φορείς στους οποίους ανήκουν επίσης οι τερματικοί σταθμοί υποδοχής ΥΦΑ, και η κατάσταση αυτή δεν επέτρεψε στις εισαγωγές ΥΦΑ να αυξήσουν τον ανταγωνισμό των επόμενων σταδίων. Οι πρόσφατες τάσεις, ωστόσο, υποδεικνύουν αύξηση της δυναμικότητας που καταλήγει σε νεοεισερχόμενους ή στους ίδιους τους παραγωγούς. Το γεγονός αυτό ενδέχεται να έχει θετικό αντίκτυπο στην τόνωση του ανταγωνισμού των επόμενων σταδίων, εκτός αν αυτός υπονομευθεί από αντιανταγωνιστικούς κανόνες ή συμπεριφορές. Πραγματοποιήθηκαν σημαντικές επενδύσεις σε τερματικούς σταθμούς υποδοχής ΥΦΑ, ενώ προγραμματίζονται και άλλες τα επόμενα χρόνια. Οι επενδύσεις σε μερικούς τερματικούς σταθμούς υποδοχής ΥΦΑ έτυχαν απαλλαγής από την υποχρέωση παροχής πρόσβασης σε

τρίτους, με βάση ένα κριτήριο που εφάρμοσαν οι εθνικές ρυθμιστικές αρχές υπό την επίβλεψη της Επιτροπής. Το κριτήριο αυτό αποσκοπεί στην επίτευξη ισορροπίας μεταξύ της παροχής *ex ante* κινήτρων για επενδύσεις και του ανταγωνισμού μετά την πραγματοποίηση των επενδύσεων. Παρόλο που η εμπειρία είναι γενικά θετική, υπάρχει περιθώριο βελτιώσεων.

3. ΔΙΟΡΘΩΤΙΚΑ ΜΕΤΡΑ

40. Προκειμένου να αντιμετωπιστεί η δυσλειτουργία της αγοράς την οποία επεσήμανε η έρευνα του κλάδου και να ενισχυθεί σημαντικά ο ανταγωνισμός, είναι απαραίτητο να χρησιμοποιούνται μέτρα διορθωτικά του ανταγωνισμού όσο και ρυθμίσεις του κλάδου. Η τήρηση των κανόνων ανταγωνισμού μπορεί να συμβάλει σημαντικά, δεν αρκεί όμως από μόνη της για το άνοιγμα των αγορών και την αντιμετώπιση όλων των δυσλειτουργιών που επεσήμανε η έρευνα του κλάδου: συνεπώς απαιτούνται και ορισμένα ρυθμιστικά μέτρα.

3.1. Εφαρμογή της νομοθεσίας ανταγωνισμού

41. **Η Επιτροπή πρέπει να ασκεί όλες τις εξουσίες που της παρέχουν οι κανόνες της αντιμονοπωλιακής νομοθεσίας (άρθρα 81, 82 και 86 ΕΚ), οι κανόνες για τον έλεγχο των συγκεντρώσεων (κανονισμός 139/2004)⁹ και για τον έλεγχο των κρατικών ενισχύσεων (άρθρα 87 και 88 ΕΚ)** προκειμένου να μεγιστοποιηθούν τα αποτελέσματα των μέτρων που λαμβάνει για την τήρηση της εν λόγω νομοθεσίας. Η Επιτροπή αντιμετωπίζει δραστικά τις παραβάσεις της αντιμονοπωλιακής νομοθεσίας στον κλάδο εφόσον αυτό απαιτεί το κοινοτικό συμφέρον, σε στενή συνεργασία με τις εθνικές αρχές ανταγωνισμού.

3.1.1. Συγκέντρωση της αγοράς

42. **Η συγκέντρωση της αγοράς κρίθηκε εξαιρετικά ανησυχητική για την επιτυχία της διαδικασίας ελευθέρωσης.** Η ισχύς στην αγορά των μονοπωλίων που είχαν δημιουργηθεί πριν την ελευθέρωση δεν έχει ακόμα περιοριστεί. Αυτό καθιστά απαραίτητη την ανάληψη κοινοτικής δράσης στο πλαίσιο του κανονισμού περί συγκεντρώσεων, προκειμένου να αποτραπεί η περαιτέρω επιδείνωση της ανταγωνιστικής δομής στις σχετικές αγορές (οι οποίες σήμερα είναι ως επί το πλείστον εθνικές). Στις πρόσφατες περιπτώσεις συγκεντρώσεων χρησιμοποιήθηκαν διορθωτικά μέτρα όπως εκχωρήσεις δραστηριοτήτων, εκχωρήσεις συμβάσεων και/ή αποδέσμευση αερίου. Ένα άλλο μείζον θέμα που ανέκυψε είναι ο αντίκτυπος των μακροπρόθεσμων συμβάσεων των προηγούμενων σταδίων στη συγκέντρωση των επόμενων σταδίων.

43. Τα προγράμματα αποδέσμευσης ενέργειας (π.χ. δημοπρασίες για εικονικούς σταθμούς ηλεκτροπαραγωγής και προγράμματα αποδέσμευσης αερίου) αποτελούν μέσο για την ανάπτυξη ρευστότητας της αγοράς και την αύξηση των ευκαιριών εισόδου. Αποτελούν κατάλληλα μέτρα αντιμετώπισης των προβλημάτων ανταγωνισμού τόσο στον τομέα των συγχωνεύσεων όσο και στο πλαίσιο της αντιμονοπωλιακής νομοθεσίας. Για να είναι πλήρως αποτελεσματικά πρέπει να είναι

---

⁹ Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 139/2004 του Συμβουλίου της 20ής Ιανουαρίου 2005.

καλά σχεδιασμένα και ευρείας κλίμακας. Οι εθνικές αρχές ανταγωνισμού και ρυθμιστικές αρχές (π.χ. στην Ισπανία, στη Γαλλία, στην Αυστρία, στη Γερμανία), καθώς και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή (σε υποθέσεις συγκεντρώσεων), έχουν αποκτήσει μεγάλη εμπειρία από ανάλογα προγράμματα που τους επιτρέπει να αποφεύγουν τις παγίδες και να εξασφαλίζουν την αποτελεσματικότητά τους. Όσον αφορά το αέριο, αυτά τα προγράμματα αποδέσμευσης έχουν το πρόσθετο πλεονέκτημα ότι μπορούν να αυξήσουν τη ρευστότητα των κέντρων, πράγμα που βοηθά να σταλούν μηνύματα από τις τιμές, τα οποία δεν στρεβλώνονται από τη σύνδεση των τιμών αερίου και πετρελαίου.

44. Σε ορισμένες περιπτώσεις, η εφαρμοστέα αντιμονοπωλιακή νομοθεσία επιτρέπει και την εφαρμογή περισσότερο μακρόπνοων διαρθρωτικών μέτρων για την αντιμετώπιση των παραβάσεων των κανόνων ανταγωνισμού. Αυτό ισχύει εφόσον τα διορθωτικά μέτρα που στρέφονται κατά ορισμένης συμπεριφοράς θα ήταν λιγότερο αποτελεσματικά για την παύση της παράβασης, εφόσον υπάρχει ουσιαστικός κίνδυνος διαρκούς ή επαναλαμβανόμενης παράβασης που απορρέει από την ίδια τη δομή της επιχείρησης ή εφόσον τα διορθωτικά μέτρα που στρέφονται κατά ορισμένης συμπεριφοράς θα ήταν επαχθέστερα.¹⁰

3.1.2. Κάθετη στεγανοποίηση της αγοράς

45. **Εφόσον οι παραβάσεις των κανόνων ανταγωνισμού διευκολύνονται από την κάθετη ενοποίηση προμήθειας, παραγωγής και υποδομής ή από τον ανεπαρκή διαχωρισμό, η Επιτροπή πρέπει να ασκεί όλες τις εξουσίες που διαθέτει για την πρόληψη μελλοντικής καταχρηστικής συμπεριφοράς.**
46. Η έρευνα του κλάδου επιβεβαίωσε επίσης την προτεραιότητα που πρέπει να δοθεί, κατά την εξέταση μεμονωμένων περιπτώσεων υπό το πρίσμα του δικαίου του ανταγωνισμού, στην κάθετη δέσμευση των αγορών με μακροπρόθεσμες συμβάσεις προηγούμενων σταδίων, και να παρέχεται καθοδήγηση, εφόσον απαιτείται. Αν οι συμβάσεις αυτές συνάπτονται από δεσπόζουσες επιχειρήσεις και στεγανοποιούν την αγορά, ενδέχεται να παραβιάζουν τα άρθρα 81 ή 82 ΕΚ, εκτός αν αντισταθμίζονται από βελτίωση της αποτελεσματικότητας από την οποία επωφελούνται οι καταναλωτές.¹¹ Επιπτώσεις στεγανοποίησης της αγοράς μπορούν να έχουν και οι συμφωνίες αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας.
47. Επίσης, η συγκέντρωση των συμβάσεων εισαγωγής αερίου στα χέρια λίγων κατεστημένων φορέων είναι ένας από τους κύριους λόγους για τους οποίους δεν λειτουργεί ο ανταγωνισμός στο επόμενο επίπεδο εμπορίας. Παρόλο που η κατάσταση αυτή δεν θέτει υπό αμφισβήτηση τις ισχύουσες και τις μελλοντικές συμβάσεις προηγούμενων σταδίων, απαιτεί προσοχή όσον αφορά τις επιπτώσεις τους στις αγορές επόμενων σταδίων.

¹⁰ Βλ. άρθρο 7 παράγραφος 1 και αιτιολογική σκέψη 12 του κανονισμού 1/2003.

¹¹ Αναγνωρίζεται ότι οι μακροχρόνιες συμβάσεις μπορεί να είναι απαραίτητες για την ισοσκελίση μεγάλων αποσβεσθισών επενδύσεων - βλ. κατευθυντήριες γραμμές της Επιτροπής για την εφαρμογή του άρθρου 81 παράγραφος 3 της Συνθήκης (ΕΕ C 101 της 27.4.2004, σελίδα 97, παράγραφος 44).

3.1.3. Ολοκλήρωση των αγορών

48. **Στεγανοποίηση της αγοράς μπορεί να εμφανιστεί και σε άλλα επίπεδα της αλυσίδας αξίας, ιδίως όσον αφορά την πρόσβαση στην υποδομή (δίκτυα μεταφοράς και διανομής ή/και εγκαταστάσεις αποθήκευσης), και μάλιστα σε περιπτώσεις που αφορούν τη διασυνοριακή πρόσβαση, εμποδίζοντας έτσι την ολοκλήρωση των αγορών.** Η πρόσβαση αυτή μπορεί να αποκλειστεί από μακροπρόθεσμες συμβάσεις μεταφοράς και μέσω του συναφούς κινδύνου αποθεματοποίησης παραγωγικής δυναμικότητας για λόγους κερδοσκοπίας. Η δράση τον τομέα αυτόν θα πρέπει να περιλαμβάνει ανάλυση των επιπτώσεων για τον ανταγωνισμό των μακροπρόθεσμων συμβάσεων που χρονολογούνται από την προ της ελευθέρωσης εποχή, καθώς και του συμβιβασμού τους με τους κανόνες ανταγωνισμού.
49. Άλλη μια σοβαρή πηγή ανησυχίας αποτελεί η έλλειψη επενδύσεων και η καθυστέρηση των επενδύσεων από εταιρίες μεταφοράς με κάθετα ενοποιημένες εταιρίες προμήθειας. Υπενθυμίζεται ότι μια εθνική αρχή ανταγωνισμού έκρινε ότι ένας κάθετα ενοποιημένος διαχειριστής δικτύου σταμάτησε ηθελημένα ένα επενδυτικό σχέδιο προκειμένου να ευνοήσει τον κλάδο προμήθειάς του, αποστερώντας τους ανταγωνιστές από την πρόσβαση σε περισσότερη δυναμικότητα.¹²
50. **Ο κατακερματισμός της αγοράς συνεχίζει να αποτελεί ένα από τα σοβαρότερα εμπόδια** για την ολοκλήρωση της αγοράς. Η καταπολέμηση των αθέμιτων συνεννοήσεων μεταξύ κατεστημένων φορέων συνεχίζει να αποτελεί προτεραιότητα κατά τον έλεγχο της συμμόρφωσης με την αντιμονοπωλιακή νομοθεσία, αντικατοπτρίζοντας τη γενική προτεραιότητα της Επιτροπής για την καταπολέμηση των προσπαθειών των επιχειρήσεων να συντονίσουν τη δράση τους αντί να ανταγωνίζονται.

3.2. Διαρθρωτικά προβλήματα και ρυθμιστικό περιβάλλον που ευνοεί τον ανταγωνισμό

51. Τα πορίσματα της έρευνας του κλάδου θα επιτρέψουν στην Επιτροπή να εστιάσει την προσοχή της στα σοβαρότερα προβλήματα που επισημάνθηκαν στην έκθεση. Θα τη διευκολύνουν επίσης να βρει αποτελεσματικά μέτρα για να επιλύσει τα προβλήματα ανταγωνισμού τα οποία επισημάνθηκαν σε μεμονωμένες περιπτώσεις.
52. Εντούτοις, **τα ζωτικής σημασίας θέματα που αφορούν τη δομή της αγοράς και το ρυθμιστικό περιβάλλον θα πρέπει να αντιμετωπιστούν παράλληλα**, προκειμένου να διευθετηθούν οι δυσλειτουργίες των αγορών που προέκυψαν από την έρευνα.

Η έρευνα του κλάδου επεσήμανε τις ακόλουθες κυρίως θεμελιώδεις ελλείψεις στην ανταγωνιστική δομή των αγορών αερίου και ηλεκτρικής ενέργειας στην παρούσα φάση:

---

¹² Η ιταλική αρχή ανταγωνισμού ανέλαβε πρόσφατα δράση κατά των παρελκυστικών τακτικών ενός κατεστημένου φορέα για την επέκταση ενός σημαντικού αγωγού εισαγωγής.

- **Διαρθρωτικές συγκρούσεις συμφερόντων: συστηματική σύγκρουση συμφερόντων λόγω ανεπαρκούς διαχωρισμού** των δικτύων από τα ανταγωνιστικά τμήματα του κλάδου·
- **Κενά στο κανονιστικό περιβάλλον: παραμένει το ρυθμιστικό κενό**, ιδίως για τα διασυνοριακά θέματα. Τα ισχύοντα ρυθμιστικά συστήματα παρουσιάζουν κενά τα οποία δεν καλύπτονται·
- **Χρόνια έλλειψη ρευστότητας** στις αγορές χονδρικής ηλεκτρικής ενέργειας και αερίου: οι αγορές μας δεν διαθέτουν "νέο αίμα", ενώ τα μονοπώλια που υφίσταντο πριν την ελευθέρωση διατηρούν την ισχύ τους στην αγορά·
- **Γενική έλλειψη διαφάνειας** στη λειτουργία της αγοράς του κλάδου.

Η Επιτροπή εξέτασε τις εναλλακτικές δυνατότητες ρυθμιστικής δράσης στο επίπεδο της Κοινότητας στην ανακοίνωσή της σχετικά με τις «Προοπτικές για την εσωτερική αγορά αερίου και ηλεκτρικής ενέργειας». Τα πορίσματα της έρευνας του κλάδου και οι επακόλουθες ελλείψεις που εκτίθενται στη συνέχεια επιβεβαιώνουν την ανάλυση της Επιτροπής σε εκείνη την ανακοίνωση.

3.2.1. Διαχωρισμός

53. **Η έρευνα του κλάδου επιβεβαιώνει τη διαπίστωση ότι πρέπει οπωσδήποτε να επιλυθεί η συστηματική σύγκρουση συμφερόντων που είναι εγγενής στην κάθετη ενοποίηση των δραστηριοτήτων προμήθειας και δικτύου**, και έχει οδηγήσει σε έλλειψη επενδύσεων σε υποδομές, καθώς και σε διακρίσεις. Έχει ζωτική σημασία τα κίνητρα των ιδιοκτητών ή/και διαχειριστών δικτύου να μην στρεβλώνονται από συμφέροντα προμήθειας θυγατρικών τους. Αυτό είναι ιδιαίτερα σημαντικό σε μια εποχή κατά την οποία η Ευρώπη χρειάζεται πολύ μεγάλες επενδύσεις προκειμένου να επιτύχει ασφάλεια εφοδιασμού και να δημιουργήσει ολοκληρωμένες και ανταγωνιστικές αγορές.
54. Για να επιτευχθεί ο στόχος αυτός θα χρειαστεί να ενισχυθεί αποφασιστικά ο υπάρχων ανεπαρκής διαχωρισμός, πράγμα που θα διευκολύνει με τη σειρά του και τη συνεργασία μεταξύ των διαχειριστών δικτύου.
55. Τα οικονομικά στοιχεία δείχνουν ότι ο διαχωρισμός ιδιοκτησίας αποτελεί το πλέον αποτελεσματικό μέσο διασφάλισης επιλογής για τους χρήστες της ενέργειας και για την ενθάρρυνση των επενδύσεων. Αυτό συμβαίνει επειδή οι χωριστές εταιρείες δικτύου δεν επηρεάζονται από επικαλυπτόμενα συμφέροντα ηλεκτροδότησης /ηλεκτροπαραγωγής όσον αφορά τις επενδυτικές αποφάσεις. Έτσι αποφεύγονται επίσης οι υπέρμετρα εκτενείς και πολύπλοκες κανονιστικές ρυθμίσεις και ο δυσανάλογος διοικητικός φόρτος. Η ιδέα του ανεξάρτητου διαχειριστή συστήματος μπορεί να βελτιώσει την επικρατούσα κατάσταση, αλλά θα απαιτούσε πλέον εκτενείς, καθοδηγητικές και δαπανηρές κανονιστικές ρυθμίσεις και θα ήταν λιγότερο αποτελεσματική κατά την αντιμετώπιση των αντικινήτρων επένδυσης σε δίκτυα.
56. Επιπλέον, από τη δημόσια διαβούλευση δεν προέκυψαν σημαντικές συνεργικές επιπτώσεις που συνδέονται με την κάθετη ολοκλήρωση. Πράγματι στις περιπτώσεις που έχει υλοποιηθεί ο διαχωρισμός του ιδιοκτησιακού καθεστώτος, η εμπειρία έδειξε

ότι τόσο οι επιχειρήσεις δικτύου όσο και οι επιχειρήσεις (παραγωγής και προμήθειας εξακολουθούν να ευδοκιμούν και μετά τον διαχωρισμό.

3.2.2. Ρυθμιστικό περιβάλλον

57. Ενώ ο διαχωρισμός του ιδιοκτησιακού καθεστώτος θα συμβάλει σημαντικά στη μείωση των προβλημάτων ισχύος στην αγορά και έλλειψης ρευστότητας, είναι σαφές ότι θα χρειαστούν και άλλα μέτρα. Όπως επιβεβαιώνει η έρευνα του κλάδου, **η Ευρώπη χρειάζεται ουσιαστική ενίσχυση των εξουσιών των ρυθμιστικών αρχών και τόνωση του ευρωπαϊκού συντονισμού**. Αυτό είναι σύμφωνο με τα πορίσματα που παρουσίασε η Επιτροπή στην ανακοίνωσή της με τίτλο «Προοπτικές για την εσωτερική αγορά αερίου και ηλεκτρικής ενέργειας». Μόνο ένα ενισχυμένο ρυθμιστικό πλαίσιο μπορεί να παράσχει το διαφανές, σταθερό και απαλλαγμένο από διακρίσεις πλαίσιο που χρειάζεται ο κλάδος προκειμένου να αναπτυχθεί ο ανταγωνισμός και να πραγματοποιηθούν μελλοντικές επενδύσεις.

58. Τα κύρια στοιχεία ενός τέτοιου ενισχυμένου πλαισίου πρέπει να είναι:

- η ενίσχυση των εξουσιών των ανεξάρτητων εθνικών ρυθμιστικών αρχών ενέργειας·
- η ενίσχυση του συντονισμού μεταξύ των εθνικών ρυθμιστικών αρχών ενέργειας·
- η ενίσχυση της συνεργασίας μεταξύ των Διαχειριστών Δικτύου Μεταφοράς (ΔΣΜ), και
- η ουσιαστική βελτίωση της ομοιογένειας των ρυθμίσεων για τα διασυνοριακά ζητήματα.

59. Θα απαιτηθεί **ενίσχυση του συντονισμού μεταξύ εθνικών ρυθμιστικών αρχών ενέργειας, με ισχυρότερη κοινοτική εποπτεία που θα διασφαλίζει τα συμφέροντα της εσωτερικής αγοράς**, ιδίως όσον αφορά τα διασυνοριακά ζητήματα και τους τομείς που είναι περισσότερο κρίσιμοι για την είσοδο στην αγορά, προκειμένου να αντιμετωπισθούν οι υπάρχουσες διασυνοριακές ρυθμιστικές αποκλίσεις, που δεν μπορούν να καλυφθούν απλώς και μόνο με την εφαρμογή των κανόνων του ανταγωνισμού. Οι εναλλακτικές δυνατότητες για ρυθμιστικά μέτρα εξετάζονται στην ανακοίνωση «Προοπτικές για την εσωτερική αγορά αερίου και ηλεκτρικής ενέργειας».

3.2.3. Χρόνια έλλειψη ρευστότητας

60. Η ενίσχυση των κανόνων διαχωρισμού και η βελτίωση του ρυθμιστικού περιβάλλοντος, ιδίως για τα διασυνοριακά ζητήματα, μεσοπρόθεσμα αναμένεται να μειώσει σημαντικά τα προβλήματα συγκέντρωσης ισχύος στην αγορά και έλλειψης ρευστότητας σε σταθερή βάση, αυξάνοντας την προσφορά στις εθνικές αγορές με υψηλό επίπεδο συγκέντρωσης. Συνεχίζουν, εντούτοις, να υπάρχουν **σοβαρές βραχυπρόθεσμες ανησυχίες όσον αφορά την έλλειψη επαρκούς ρευστότητας** και τη διατήρηση της ισχύος στις αγορές χονδρικής, που οδηγεί σε υψηλότερες τιμές στις αγορές λιανικής, ενώ από την 1η Ιουλίου 2007 πρόκειται να εφαρμοστεί η πλήρης ελευθέρωση.

61. Όπως επισημάνθηκε ήδη, ο έλεγχος της τήρησης των κανόνων του ανταγωνισμού θα αποτελέσει σημαντικό εργαλείο για την αντιμετώπιση συμπεριφορών που νοθεύουν τον ανταγωνισμό στο ζήτημα αυτό. Εντούτοις, χρειάζεται ίσως να γίνουν περισσότερα. Εφόσον τα επίπεδα συγκέντρωσης στις αγορές αερίου και ηλεκτρικής ενέργειας παραμένουν υψηλά, αντικατοπτρίζοντας συχνά τα μονοπώλια που είχαν δημιουργηθεί πριν την ελευθέρωση, οι εθνικές ρυθμιστικές αρχές ενέργειας θα πρέπει να αναλύσουν τις συνθήκες που ισχύουν στις οικείες αγορές τους σε συνεργασία με τις αρχές ανταγωνισμού, και να υποβάλουν κατάλληλες προτάσεις. Μεταξύ των μέτρων που έλαβαν κατά το παρελθόν ορισμένα κράτη μέλη περιλαμβάνονται προγράμματα αποδέσμευσης (δηλ. δημοπρασίες για εικονικές εγκαταστάσεις ηλεκτροπαραγωγής και προγράμματα αποδέσμευσης αερίου).
62. Υπενθυμίζεται επίσης ότι ορισμένα κράτη μέλη έχουν εισαγάγει στο πλαίσιο του εθνικού δικαίου ανώτατα επιτρεπόμενα όρια για την ιδιοκτησία των μονάδων παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας και για τον έλεγχο των μακροπρόθεσμων συμβάσεων των προηγούμενων σταδίων για το αέριο (εισαγωγές και εθνική παραγωγή) ως αποτελεσματικό μέτρο για την ταχεία μείωση της ισχύος στην αγορά. Για την ηλεκτρική ενέργεια, τα μέτρα αυτά μπορούν να σημαίνουν είτε εκχώρηση είτε αμοιβαίες μεταβιβάσεις στοιχείων ενεργητικού των σταθμών παραγωγής ενέργειας σε ευρωπαϊκή κλίμακα. Για το αέριο, μπορούν να σημαίνουν εκχώρηση ή αμοιβαίες εκχωρήσεις συμβάσεων ή/και εκχώρηση εγχώριας παραγωγής, όπως έγινε σε πρόσφατες περιπτώσεις συγκεντρώσεων. Η διεύρυνση των μικρών περιοχών ΔΣΜ και η εισαγωγή περισσότερο ανοικτών και ευέλικτων διαδικασιών διαγωνισμών για την εξισορρόπηση της ενέργειας θα μπορούσε να μειώσει τα σημερινά υψηλά επίπεδα συγκέντρωσης στις αγορές εξισορρόπησης και να άρει τα εμπόδια στην είσοδο, με θετικές ως εκ τούτου συνέπειες στις αγορές χονδρικής.
63. Επίσης, η έρευνα του κλάδου ανέδειξε την ανάγκη να βελτιωθεί το φάσμα εισόδου με επενδύσεις σε νέες υποδομές για παραγωγή και εισαγωγή αερίου, καθώς και με αυστηρή εφαρμογή των ρητρών "use-it-or-lose it" (απώλεια της δέσμευσης σε περίπτωση μη χρήσης) για τις υποδομές και κατάλληλους χώρους παραγωγής.

3.2.4. *Έλλειψη διαφάνειας στη λειτουργία της αγοράς*

64. Γενικά αναγνωρίζεται ότι **η πρόσβαση σε πληροφορίες σχετικά με την αγορά** πρέπει να ενισχυθεί περαιτέρω. Όλες οι χρήσιμες πληροφορίες για την αγορά πρέπει να δημοσιεύονται σε τακτική βάση και εγκαίρως. Τυχόν εξαιρέσεις πρέπει να περιορίζονται πολύ αυστηρά στο απολύτως απαραίτητο, προκειμένου να μειωθεί ο κίνδυνος αθέμιτων συνεννοήσεων. Η θέσπιση κατευθυντηρίων γραμμών, καθώς και η εποπτεία και η ενδεχόμενη προσαρμογή των ισχυουσών ρυθμίσεων θα ήταν χρήσιμες για την περαιτέρω βελτίωση της διαφάνειας στον κλάδο του αερίου και της ηλεκτρικής ενέργειας. Προτάσεις προς την κατεύθυνση αυτή περιέχονται στην ανακοίνωση της Επιτροπής «Προοπτικές για την εσωτερική αγορά αερίου και ηλεκτρικής ενέργειας».

3.2.5. *Άλλα σημαντικά ζητήματα*

65. Εκτός από αυτούς τους τέσσερις θεμελιώδους σημασίας τομείς, χρειάζεται να εξεταστούν και άλλα ζητήματα σχετικά με ένα περιβάλλον αγοράς το οποίο προωθεί τον ανταγωνισμό. Συγκεκριμένες προτάσεις ρυθμιστικών μέτρων σε επίπεδο ΕΚ για

τα ζητήματα αυτά περιέχει η ανακοίνωση της Επιτροπής «Προοπτικές για την εσωτερική αγορά αερίου και ηλεκτρικής ενέργειας».

66. **Τα ρυθμιζόμενα τιμολόγια λιανικής ενδέχεται να έχουν ιδιαίτερα στρεβλωτικά αποτελέσματα**, και σε ορισμένες περιπτώσεις εμποδίζουν τη δημιουργία ελευθερωμένων αγορών. Είναι κρίσιμο να αξιολογηθούν οι επιπτώσεις των τιμολογίων προμήθειας που εξακολουθούν να είναι ρυθμιζόμενα, στην ανάπτυξη ανταγωνισμού, και να αρθούν οι στρεβλώσεις¹³.
67. Για να μην περιορίζεται αδικαιολόγητα η πρόσβαση σε νέα υποδομή, η Επιτροπή πρέπει να συνεχίσει να μεριμνά ώστε **οι εξαιρέσεις από τις διατάξεις περί πρόσβασης να μην αποβαίνουν εις βάρος της ανάπτυξης του ανταγωνισμού**. Είναι σημαντικό τα σχέδια να συνεχίσουν να εξετάζονται ενδελεχώς κατά περίπτωση με αυστηρή εφαρμογή των αρχών του ανταγωνισμού, ώστε να υπάρχει κατάλληλη ισορροπία μεταξύ κινήτρων για επενδύσεις *ex ante* και ανταγωνισμού *ex post*, και οι διαδικασίες εξαίρεσης να απλοποιηθούν.
68. Για να δημιουργηθεί ένα ενιαίο ευρωπαϊκό δίκτυο από την άποψη του χρήστη του δικτύου, απαιτείται κατάλληλη εναρμόνιση του **σχεδιασμού της αγοράς, ιδίως όσον αφορά τις μεθόδους που επηρεάζουν τις διασυνοριακές συναλλαγές**. Απαιτείται η λήψη μέτρων, εφόσον η τρέχουσα δυναμικότητα δεν επαρκεί, για να αναπτυχθεί η δυναμικότητα διασύνδεσης, απαραίτητη προϋπόθεση για την ανάπτυξη ανταγωνισμού και την ολοκλήρωση των αγορών. Οι στόχοι αυτοί μπορούν να επιτευχθούν μόνο με αύξηση της συνεργασίας μεταξύ εθνικών ρυθμιστικών αρχών, η οποία θα οδηγήσει σε αύξηση της διασυνοριακής συνεργασίας μεταξύ ΔΣΜ, σε καθορισμένο διαδικαστικό πλαίσιο.
69. Για να **αυξηθεί η δυναμικότητα μεταφοράς αερίου στην αγορά**, θα είναι σημαντικό να διευκρινισθεί, στο πλαίσιο της δεύτερης οδηγίας για το αέριο, το νομικό καθεστώς των μακροπρόθεσμων συμβάσεων μεταφοράς αερίου που είχαν συναφθεί *πριν την ελευθέρωση*¹⁴, οι οποίες υπόκεινται πλέον σε αυστηρούς κανόνες "use-it-or-lose it" (απώλεια της δέσμευσης σε περίπτωση μη χρήσης), καθώς και στους κανόνες του δικαίου του ανταγωνισμού.
70. Απαιτούνται περαιτέρω αλλαγές όσον αφορά τη μέθοδο **χορήγησης περιορισμένης δυναμικότητας διασύνδεσης**. Στον τομέα της ηλεκτρικής ενέργειας πρέπει να προωθηθούν όσο το δυνατόν περισσότερο οι αφανείς δημοπρασίες για την επόμενη μέρα ή ισοδύναμα μέτρα, ώστε οι διασυνδέσεις να χρησιμοποιούνται στον μέγιστο βαθμό. Θα πρέπει επίσης να δοθούν κίνητρα στους ΔΣΜ να μεγιστοποιήσουν τον όγκο διασυνοριακής δυναμικότητας που διαθέτουν στην αγορά.¹⁵

---

¹³ Για το τμήμα της οικιακής κατανάλωσης πρέπει να επιτευχθεί κατάλληλη ισορροπία μεταξύ ανταγωνισμού και υποχρεώσεων καθολικής δημόσιας υπηρεσίας.

¹⁴ Οδηγία 2003/55/ΕΚ της 26ης Ιουνίου 2003 σχετικά με τους κοινούς κανόνες για την εσωτερική αγορά φυσικού αερίου (ΕΕ 2003 L 176/57) που αντικαθιστά την πρώτη οδηγία για το αέριο.

¹⁵ Για παράδειγμα, η ανεπαρκής δυναμικότητα την οποία ορισμένοι ΔΣΜ διατηρούν σε απόθεμα για έκτακτες περιπτώσεις μπορεί να προσφερθεί στην αγορά ως διακοπτόμενη δυναμικότητα και να αγοράζεται και πάλι εφόσον απαιτείται, χρησιμοποιώντας, για παράδειγμα, τα έσοδα από τη διαχείριση της διασυνοριακής συμφόρησης.

71. Για να δοθούν επαρκείς εγγυήσεις πραγματικής πρόσβασης, **πρέπει να αναθεωρηθεί η πρόσβαση τρίτων στην αποθήκευση αερίου, ούτως ώστε να επιτευχθεί η κατάλληλη ισορροπία μεταξύ της ανάγκης αποτελεσματικής πρόσβασης και της διατήρησης κινήτρων για την ανάπτυξη νέου δυναμικού αποθήκευσης.**
72. Ένα σύστημα παρακολούθησης των συναλλαγών στις αγορές χονδρικής (π.χ. χρηματιστήρια ηλεκτρικής ενέργειας) θα ενίσχυε την εμπιστοσύνη των συμμετεχόντων στην αγορά και θα περιορίζει τον κίνδυνο χειραγώγησής της. Οι ρυθμιστικές αρχές πρέπει να αποκτήσουν την εξουσία να συγκεντρώνουν και να ανταλλάσσουν χρήσιμες πληροφορίες προς τον σκοπό αυτό. Θα πρέπει να μπορούν να προβαίνουν σε συστάσεις κατασταλακτικών μέτρων ή να έχουν τη δυνατότητα να λαμβάνουν τέτοια μέτρα οι ίδιες.

4. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

73. Από την έρευνα του κλάδου προέκυψε ότι υπάρχουν ορισμένες σημαντικές ελλείψεις οι οποίες δεν επιτρέπουν στους ευρωπαίους χρήστες και καταναλωτές ενέργειας να επωφεληθούν πλήρως από τη διαδικασία ελευθέρωσης. Τα πορίσματα επιβεβαιώνουν τα συμπεράσματα της ανακοίνωσης «Προοπτικές για την εσωτερική αγορά αερίου και ηλεκτρικής ενέργειας», την οποία υπέβαλε η Επιτροπή σε συνέχεια της Πράσινης Βίβλου και στο πλαίσιο της εκπόνησης της ανασκόπησης της ενεργειακής στρατηγικής της ΕΕ. Οι πρωτοβουλίες αυτές εκφράζουν τις προθέσεις της Επιτροπής να υποβάλει προτάσεις για ρυθμιστική μεταρρύθμιση, με στόχο μια εσωτερική αγορά ενέργειας που συμβάλλει στην αειφορία, την ανταγωνιστικότητα και την ασφάλεια εφοδιασμού. Επίσης, και παράλληλα, η Τελική Έκθεση καταλήγει σε συμπεράσματα και όσον αφορά τη λήψη μέτρων εφαρμογής του κοινοτικού δικαίου του ανταγωνισμού. Και τα δύο αυτά έγγραφα έχουν ως στόχο την επισήμανση και την εξάλειψη των εμποδίων στη δημιουργία μιας ενιαίας ευρωπαϊκής αγοράς ενέργειας, όπου οι καταναλωτές επωφελούνται πλήρως από το άνοιγμα των αγορών στον ανταγωνισμό.